

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU TASARISI TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İstisnalar

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri;

a) Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve genel kolluk kuvvetlerinin eğitim, operasyon, tatbikat ve benzeri kendine özgü faaliyetlerinde,

b) Afet ve acil durum birimlerinin eğitim, tatbikat, hazırlık ve müdahale gibi faaliyetlerinde,

c) Ev hizmetlerinde,

ç) Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar hakkında,

uygulanmaz.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Çalışan: Kendi özel kanunlarındaki statülerine bakılmaksızın kamu veya özel işyerlerinde istihdam edilen gerçek kişiyi,

b) İşveren: Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,

c) İşveren vekili: İşveren adına hareket eden, işin ve işyerinin yönetiminde görev alan kimseleri,

ç) İşyeri: Mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyonu,

d) Genç çalışan: 15 yaşını bitirmiş ancak 18 yaşını doldurmamış çalışanı,

e) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

f) Genel Müdürlük: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü,

g) Bölge Müdürlüğü(il müdürlüğü): Bakanlık Bölge Müdürlüğünü,

ğ) İş güvenliği uzmanı: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş ve iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip kişiyi,

h) İşyeri hekimi: İş sağlığı ve güvenliği konularında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş ve işyeri hekimliği belgesine sahip hekimi,

ı) İş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi: İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında çalışanları temsil etmeye yetkili çalışanı,

i) Önleme: İşyerinde yürütülen işlerin bütün safhalarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için planlanan ve alınan tedbirlerin tamamını,

j) Tehlike: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini,

k) Tehlike sınıfı: İş sağlığı ve güvenliği açısından, yapılan işin özelliği, işin her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartları ile ilgili diğer hususlar dikkate alınarak az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olarak belirlenen ve işyerinin yer aldığı tehlike grubunu,

l) Risk: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini,

m) Risk değerlendirmesi: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmaları,

n) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi: İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere kurulan, gerekli donanım ve personele sahip olan birimi,

o) Ortak sağlık ve güvenlik birimi: İşyerlerine iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini sunmak üzere gerekli donanım ve personele sahip Bakanlıkça yetkilendirilen kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Ticaret Kanununa göre faaliyet gösteren şirketleri,

ö) Eğitim kurumu: İşyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığı eğitimlerini vermek üzere Bakanlıkça yetkilendirilen kamu kurum ve kuruluşlarını, üniversiteleri ve Türk Ticaret Kanununa göre faaliyet gösteren şirketleri,

p) İş kazası: İşyerinde meydana gelen ve ölüme veya yaralanmaya sebep olan olayı,

r) Meslek hastalığı: Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı,

s) Sağlık ve güvenlik destek elemanı: Asli görevinin yanında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda özel olarak görevlendirilmiş uygun donanım ve yeterli eğitime sahip kişiyi

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İşveren ve Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri

İşverenin genel yükümlülüğü

MADDE 5- (1) İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.

(2) İşveren, çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamak için mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil gerekli her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun

hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi amacına yönelik çalışmalar yapmakla ve işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izlemek ve denetlemekle yükümlüdür.

(3) Bu Kanunun 7 nci maddesine göre işyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusundaki yükümlülükleri, birinci fıkrada yer alan işverenin genel yükümlülüğü ilkesini etkilemez.

(5) İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz.

Önleme ile ilgili iş sağlığı ve güvenliği genel ilkeleri

MADDE 6- (1) İşveren, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ile ilgili tedbirlerin alınmasında;

a) Risklerden kaçınılması,

b) Kaçınılması mümkün olmayan risklerin analiz edilmesi,

c) Risklerle kaynağında mücadele edilmesi,

ç) İşin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen gösterilmesi, özellikle monoton çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerinin önlenmesi, önlenemiyor ise en aza indirilmesi,

d) Teknik gelişmelere uyum sağlanması,

e) Tehlikeli olan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartlarının tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanlarla değiştirilmesi,

f) Teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı, genel bir önleme politikasının geliştirilmesi,

g) Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik verilmesi,

ğ) Çalışanlara uygun talimatların verilmesi,

genel ilkelerine uymakla yükümlüdür.

(2) İşveren, işyerinde yapılan işlerin özelliklerini dikkate alarak;

a) Çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapar,

b) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır,

c) Hayati ve özel tehlike bulunan yerlere yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların girmemesi için gerekli tedbirleri alır.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

MADDE 7- (1) İşveren; mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak iş sağlığı ve güvenliği hizmetini sunmak için çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerinde (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinde en az (C) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı ile bütün tehlike sınıflarında yer alan işyerlerinde işyeri hekimi görevlendirmekle yükümlüdür. Bünyesinde bu vasıflara sahip personel bulunmayan işyerleri, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak yerine getirebilir.

(2) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının işyerlerinde asgari çalışma süresi, o işyerinde çalışan sayısı ve işyerinin yer aldığı tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

(3) Yukarıda belirtilen çalışma sürelerinin işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının tam süreli görevlendirilmesini gerektirdiği durumlarda; işveren, işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurmakla yükümlüdür. İşyeri sağlık ve güvenlik birimi kurma yükümlülüğü bulunmayan işyerlerinde işveren, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının çalışmalarına imkân verecek gerekli bütün ihtiyaçları karşılamakla yükümlüdür. Tam sürenin hesabında çalışanların tabi olduğu kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, İş Kanunu'na göre belirlenen haftalık çalışma süresi dikkate alınır.

(4) İşveren, bu madde kapsamındaki hizmetleri yürütmek üzere görevlendirilen kişi, kurum ve kuruluşlara görevlerini yerine getirmeleri amacıyla gerekli araç, gereç, mekân ve yeterli zaman verilmesini sağlar.

(5) İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürüten kişiler işbirliği ve koordinasyon içinde çalışırlar. Koordinasyon işveren veya işveren vekili tarafından sağlanır.

(6) İşveren veya işveren vekili, görevlendirdiği kişi veya hizmet aldığı kuruluşların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak beyan edilen tedbirleri yerine getirmekle yükümlüdür.

(7) İşveren iş sağlığı ve güvenliği konusunda görevlendirdiği kişi veya hizmet aldığı kuruluşların, çalışanların sağlık ve güvenliğini etkilediği bilinen veya etkilemesi muhtemel konular hakkında bilgilendirilmesini sağlar. Bu bilgilendirme başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanlar ile bunların işverenlerini de kapsar.

(8) İşveren, Yönetmelikte belirtilen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması halinde tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususların yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir.

(9) Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde, ilgili mevzuata göre çalıştırılmakta olan kurum hekimleri ile iş güvenliği uzmanı olma niteliğine haiz kişiler; öngörülen eğitimleri almaları ve gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurum ve kuruluşlarla sınırlı olmak kaydıyla iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilirler. Bu kurum ve kuruluşlarda bulunan sağlık birimleri, gerekli şartları taşıması halinde işyeri sağlık ve güvenlik birimi olarak da kullanılabilir.

(10) İşyeri hekimlerinin, işyeri sağlık ve güvenlik birimleri ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinde işe alınmaları veya görevlendirilmelerinde hizmet verilen işyerlerinde çalışanlarla sınırlı olmak üzere görevlerini yerine getirmeleri hususunda diğer kanunların kısıtlayıcı hükümleri uygulanmaz.

(11) Bu madde kapsamında;

a) Çalışan sayısı ve tehlike sınıfı göz önünde bulundurularak üçüncü fıkrafta belirtilenler dışında hangi işyerlerinde işyeri sağlık ve güvenlik biriminin kurulacağı,

b) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ve ortak sağlık ve güvenlik biriminde görev alacak kişiler, bu kişi ve kuruluşların çalışma şartları, görevlerini nasıl yürütecekleri, tehlikeli hususları nasıl bildirecekleri, görevlendirilecek kişilerin sayısı, işe alınmaları,

c) İş sağlığı ve güvenliği hizmeti sunacak kişi ve kuruluşların; görev, yetki ve yükümlülükleri, belgelendirilmeleri ve yetkilendirilmeleri ile belge ve yetkilerinin iptali,

sunulacak hizmetler kapsamında yer alan sağlık gözetimi ve sağlık raporları, kuruluşlarda bulundurulacak personel ve donanım ile bu kuruluşların denetlenmesi,

 ) İşyeri tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre; bu kişi ve kuruluşlardan hangi şartlarda hizmet alınacağı, görevlendirilecek veya istihdam edilecek kişilerin sayısı, işyerinde verilecek hizmet süresi ve bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen görevleri hangi hallerde işverenin kendisinin üstlenebileceği,

ile ilgili usul ve esaslar ilgili tarafların görüşü alınarak Bakanlıkça  ıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(12) Bakanlık ondan az çalışanı bulunan çok küçük ölçekli işletmelere yönelik olarak bu maddenin uygulanmasında; destekleyici ve kolaylaştırıcı nitelikte özel düzenleme yapma yetkisine sahiptir. Yapılan  zel düzenlemenin etkin ve sürekli uygulanmasına yardımcı olacak şekilde ilgili meslek kuruluşları katkı sağlar.

(13) İşyeri tehlike sınıfları 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83 üncü maddesine göre belirlenen kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesini dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenir.

(14) İşyeri tehlike sınıflarının tespitinde o işyerinde yapılan asıl iş dikkate alınır.

İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının eğitim, sınav ve belgelendirilmeleri

MADDE 8 – (1) İşyeri hekimliği belgesi;

a) Eğitim kurumlarınca düzenlenecek işyeri hekimliği eğitim programlarına katılan ve eğitim sonunda Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan sınavda başarılı olan hekimlere,

b)  niversitelerden iş sağlığı veya iş sağlığı ve güvenliği bilim uzmanlığı almış hekimlerden en az iki yıl mesleki tecrübesi olduğunu belgeleyen ve işyeri hekimliği için Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan sınavda başarılı olanlara,

c) İş sağlığı ve güvenliği alanında iş müfettişi olarak en az beş yıl teftiş yapmış olan hekim iş müfettişi, üniversitelerden iş sağlığı veya iş sağlığı ve güvenliği bilim doktorası almış hekimlerden en az iki yıl mesleki tecrübesi olduğunu belgeleyenler ile iş ve meslek hastalıkları ya da işyeri hekimliği yan dal uzmanlığı almış olan hekimlere istekleri halinde,

 ) Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde iş sağlığı alanında fiilen en az on yıl çalışmış ve Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan sınavda başarılı olan hekimlere,

Bakanlıkça verilir.

(2) İş güvenliği uzmanlığı belgesi almak isteyenlerden;

a)  niversitelerden mühendis, mimar, teknik  ğretmen ile fizikçi ve kimyager unvanı ile mezun olanlar (C), (B) ve (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi,

b) Meslek yüksek okullarının iş sağlığı ve güvenliği bölümlerinden mezun olanlar (C) ve (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi

alabilirler.

(3) (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlar az tehlikeli sınıfta, (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlar az tehlikeli ve tehlikeli sınıflarda, (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olanlar ise bütün tehlike sınıflarında yer alan işyerlerinde çalışabilirler.

(4) İş güvenliği uzmanlığı belgesi sınıflarından;

a) (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi;

1) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kişilerden (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az dört yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen ve eğitim kurumlarınca düzenlenecek (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitimine katılarak Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (A) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

2) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde sayılan unvanlara sahip iş sağlığı ve güvenliği alanında iş müfettişi olarak en az beş yıl teftiş yapmış olan iş müfettişleri ile Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde iş sağlığı ve güvenliği alanında uzman olarak en az beş yıl görev yapmış iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarından mühendis unvanına sahip olanlara istekleri halinde,

b) (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi;

1) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kişilerden (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az üç yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen ve eğitim kurumlarınca düzenlenecek (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitimine katılarak Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

2) Bu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen kişilerden (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesiyle en az beş yıl fiilen görev yaptığını iş güvenliği uzmanlığı sözleşmesi ile belgeleyen ve eğitim kurumlarınca düzenlenecek (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitimine katılarak Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

3) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kişilerden iş sağlığı ve güvenliği doktorası yapmış olanlara istekleri halinde,

4) Genel Müdürlük ve bağlı birimlerinde iş sağlığı ve güvenliği alanında bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde sayılan unvanlar ile fiilen en az on yıl çalışmış ve Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (B) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

c) (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesi;

1) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kişilerden en az iki yıl mesleki tecrübesi olduğunu belgeleyen ve eğitim kurumlarınca düzenlenecek (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitimine katılarak Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

2) Bu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen kişilerden mesleği ile ilgili işyerlerinde en az 4 yıl çalıştığını belgeleyen ve eğitim kurumlarınca düzenlenecek (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı eğitimine katılarak Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavında başarılı olanlara,

3) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kişilerden en az iki yıl mesleki tecrübesi olduğunu belgeleyen ve iş sağlığı ve güvenliği yüksek lisansı yapmış olanlardan (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı için Bakanlıkça yapılan veya yaptırılan sınavda başarılı olanlara,

Bakanlıkça verilir.

(5) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının nitelikleri, görevlendirilmeleri veya işe alınmaları, görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma şartları, görevlerini nasıl yürütecekleri, eğitimleri ve belgelendirilmeleri, eğitim kurumlarının yetkilendirilmeleri, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı eğitim programlarının ve bu programlarda görev alacak eğiticilerin

niteliklerinin belirlenmesi ve belgelendirilmeleri ile eğitimlerin sonunda yapılacak sınavlar ile düzenlenecek belgelerin bedellerine dair hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(6) Bu Kanuna göre Bakanlıkça düzenlenecek belgelerden ücret alınır. Bu ücretler, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükmü uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının görev, yetki ve yükümlülükleri

MADDE 9- (1) İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle hak ve yetkileri kısıtlanamaz. Bu kişiler, görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütürler.

(2) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları görevlendirildikleri işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan tedbirleri işveren veya işveren vekiline yazılı olarak beyan etmekle, beyan edilen hususların işveren tarafından yerine getirilmemesi halinde ise bu hususu Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

(3) Hizmet sunan kuruluşlar ile işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, iş sağlığı ve güvenliği risklerinin önlenmesi, koruyucu ve önleyici hizmetlerin yürütülmesindeki ihmallerinden dolayı, hizmet sundukları işverene karşı sorumludurlar.

(4) Görevleri ile ilgili ihmal veya kusurlu davranışlarda bulunmaları durumunda bu kişi ve kuruluşların iş güvenliği uzmanlığı, işyeri hekimliği veya yetki belgeleri iptal edilir.

Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma

MADDE 10- (1) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.

(2) İşveren, risk değerlendirmesi yapılmasını sağlayarak alınacak iş güvenliği tedbirlerine ve kullanılması gereken koruyucu ekipmana karar verir ve bu kararları uygular, verilen kararlar doğrultusunda alınan önleyici tedbirler ile seçilen çalışma şekillerinin ve üretim yöntemlerinin, çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden korunma düzeyini yükseltmesini ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanabilir olmasını sağlar.

(3) Risk değerlendirmesinde özel risklerden etkilenecek çalışanların durumu, kullanılacak iş ekipmanı ile kimyasal madde ve müstahzarların seçimi, işyerinin tertip ve düzeni gibi konular da dikkate alınır.

(4) Risk değerlendirmesinde, genç, yaşlı, özürlü, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanlar özel olarak dikkate alınır.

(5) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar.

(6) Risk değerlendirmesinin hangi işyerlerinde ne şekilde yapılacağı, değerlendirme yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli izinlerin verilmesi ve izinlerin iptal edilmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(7) İşverenlerin işyerlerinde yapmakla yükümlü oldukları kişisel maruziyete ve çalışma ortamına yönelik gerekli kontrol, inceleme ve araştırmalar ile fiziksel, kimyasal ve biyolojik etmenlerle ilgili ölçüm ve laboratuvar analizlerinin usul ve esasları ile bu ölçüm ve

analizleri yapacak kişi ve kuruluşların niteliklerinin belirlenmesi, gerekli izinlerin verilmesi ve verilen izinlerin iptal edilmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça ayrıca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Acil durum planları, yangınla mücadele, kişilerin tahliyesi ve ilk yardım ile ciddi ve yakın tehlike

MADDE 11- (1) İşveren;

a) Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirir; bu değerlendirmenin sonucunda, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirleyerek bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır,

b) Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar. Bu durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliğı, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar,

c) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.

(2) İşveren, ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrıılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapar ve çalışanlara gerekli talimatları verir.

(3) İşveren, ciddi ve yakın tehlike durumunun devam ettiği çalışma şartlarında, zorunlu kalınması halinde, gerekli donanıma sahip ve özel olarak görevlendirilenler hariç, diğer çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemez.

(4) İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliğı için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda, istenmeyen sonuçların önlenmesi için bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlar. Böyle bir durumda çalışanların ihmal ve dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamazlar.

(5) Yapılan işin niteliğı, çalışan sayısı, işyerinin büyüklüğü, kullanılan, depolanan ve üretilen maddeler, iş ekipmanı ve işyerinin konumu gibi hususlar dikkate alınarak acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, ilk yardım ve benzeri konular ile bu konularda görevlendirilecek kişiler hakkında usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Çalışmaktan kaçınma hakkı

MADDE 12- (1) Ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalan çalışanlar iş sağlığı ve güvenliğı kuruluna, kurulun zorunlu olmadığı işyerlerinde ise işveren veya işveren vekiline başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul kararını acilen toplanarak, işveren veya vekili ise kararını derhal verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar, çalışana ve iş sağlığı ve güvenliğı çalışan temsilcisine yazılı olarak bildirilir.

(2) Kurul veya işveren veya işveren vekili, çalışanın talebi yönünde karar vermesi halinde çalışan, gerekli iş sağlığı ve güvenliğı tedbiri alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir.

(3) Çalışanlar ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda birinci fıkradaki usule uymak zorunda olmaksızın işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk edebilir. Çalışanların bu davranışları nedeniyle çalışmadığı dönemdeki ücreti ile kanunlardan ve/veya iş sözleşmesinden doğan diğer hakları saklıdır.

(4) İş sözleşmesiyle çalışanlar, talep etmelerine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı durumlarda, tabi oldukları kanun hükümlerine göre iş sözleşmelerini feshedebilirler.

(5) Bu Kanunun 22 nci maddesine göre işyerinde işin durdurulması halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi

MADDE 13- (1) İşveren;

a) İşyerinde meydana gelen bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmak, gerekli incelemeleri yapmak, bunlarla ilgili raporları düzenlemekle,

b) İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlarla ilgili raporları düzenlemekle, yükümlüdür.

(2) İşveren, herhangi bir çalışanın üç günden fazla işgünü kaybına sebep olan iş kazalarını ve tespiti yapılarak kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine göre bildirimlerini yapar. Sosyal Güvenlik Kurumu, bu bildirimlerin eş zamanlı olarak elektronik ortamda Genel Müdürlük ve Bakanlık İş Teftiş Kurulu Başkanlığıyla paylaşılmasını sağlar.

(3) Sağlık kuruluşları, kendilerine intikal eden iş kazası veya meslek hastalığı tespiti ya da şüphesi olan vakaları, en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimine bildirmekle yükümlüdür.

(4) İş kazası ve meslek hastalıklarının işveren tarafından bildirimi, incelenmesi, işyerinde tutulacak kayıt ve raporların hazırlanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Sağlık gözetimi

MADDE 14- (1) İşveren;

a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını,

b) Çalışanların işe girişlerinde, iş değişikliğinde, iş kazası veya meslek hastalıkları ve sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde ve talep etmeleri halinde sağlık muayenelerinin yapılmasını ve işin devamı süresince, işin niteliği ve işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla tekrarlanmasını,

sağlamakla yükümlüdür.

(2) Bir işyerinde çalışacaklar, işe girişlerinde, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.

(3) Sağlık raporları; işyerinde ya da işyeri dışında hizmet veren sağlık ve güvenlik biriminde görevli olan işyeri hekiminden alınır. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır. Verilen kararlar kesindir.

(4) Sağlık gözetiminin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz.

(5) Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması için sağlık bilgilerinin gizliliğine özen gösterilir. Bakanlık, bu hususlara özen göstermeyen işyeri hekimlerinin işyeri hekimliği belgelerini iptal etme yetkisine sahiptir.

Çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimi

MADDE 15- (1) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla işveren, çalışanların ve temsilcilerinin;

- a) İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler,
 - b) Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumlulukları,
 - c) İlk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler,
- hakkında işyerinin özelliklerini de dikkate alarak gerekli bilgiyi almalarını sağlar.

(2) İşveren, 11 inci maddede belirtilen ciddi ve yakın tehlikeye maruz kalan veya kalma riski olan bütün çalışanları, tehlikeler ile bunlardan doğan risklere karşı alınmış ve alınacak tedbirler hakkında mümkün olan en kısa sürede bilgilendirir.

(3) İşveren, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanların, birinci fıkrada belirtilen bilgileri almalarını sağlamak üzere, söz konusu çalışanların işverenlerine gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür.

(4) İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili özel görevi bulunan sağlık ve güvenlik destek elemanlarının ve iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcilerinin, risk değerlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili koruyucu ve önleyici tedbirler, ölçüm, analiz, teknik kontrol, kayıtlar, raporlar ve teftişten elde edilen bilgilere ulaşmasını sağlar.

(5) İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi halinde veya yeni teknoloji uygulanması halinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.

(6) İşveren, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanları, yapacakları işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitim aldığına dair belge olmaksızın işe başlatamaz.

(7) İş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir.

(8) İşveren, geçici iş ilişkisi ile işyerine gelen çalışanlara, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı gerekli eğitimin verilmesini sağlar.

(9) Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan işlerde yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.

(10) İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili eğitim verilir. Ayrıca herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.

(11) Bu madde kapsamında verilecek eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır.

(12) Çalışanlara ve temsilcilerine verilecek eğitimler, bu eğitimlerin belgelendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verecek kişi ve kuruluşlarda aranacak nitelikler ile mesleki

eğitim alma zorunluluğu bulunan işlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması

MADDE 16- (1) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda çalışanların ve temsilcilerinin görüşlerini alır, teklif getirme hakkı tanır ve bu konulardaki görüşmelerde yer almalarını ve katılımlarını sağlar.

(2) İşveren, yeni teknolojilerin planlanması ve uygulanmasında, seçilecek iş ekipmanının, çalışma ortam ve şartlarının çalışanların sağlık ve güvenliğine etkisi konusunda çalışanların ve temsilcilerinin görüşlerinin alınmasını sağlar.

(3) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevi bulunan sağlık ve güvenlik destek elemanları ile iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcilerinin;

a) İşyerinden görevlendirilecek veya işyeri dışından hizmet alınacak işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer personel ile ilkyardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri için kişilerin görevlendirilmesi,

b) Risk değerlendirmesi yapılarak alınması gereken koruyucu tedbirlerin ve kullanılması gereken koruyucu ekipmanın belirlenmesi,

c) Sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve koruyucu hizmetlerin yürütülmesi,

ç) Çalışanların bilgilendirilmesi,

d) Çalışanlara verilecek eğitimin planlanması,

konularında önceden görüşlerinin alınmasını sağlar.

Çalışanların yükümlülükleri

MADDE 17- (1) Çalışanlar, aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdürler.

(2) Çalışanlar, işveren tarafından kendilerine verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda;

a) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak ve keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemekle,

b) Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve korumakla,

c) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisine derhal haber vermekle,

ç) İşyerinde, teftişe yetkili makam tarafından tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesinde, işverenle ve iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi ile sağlık ve güvenliğin korunması için işbirliği yapmakla,

d) Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında, işveren ve iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi ile işbirliği yapmakla,

yükümlüdür.

İş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi

MADDE 18- (1) İşveren, bu Kanunun 16 ncı maddesi gereğince sağlık ve güvenlikle ilgili çalışmalara katılma, çalışmaları izleme, tedbir alınmasını isteme, tekliflerde bulunma ve benzeri konularda çalışanları temsil etmeye yetkili, bir veya daha fazla çalışanın, iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi olarak görev yapmasını sağlar.

(2) 2-50 arasında çalışanı bulunan işyerlerinde bir temsilci, 51-100 arasında çalışanı bulunan işyerlerinde iki temsilci, 101-250 arasında çalışanı bulunan işyerlerinde üç temsilci, 251-500 arasında çalışanı bulunan işyerlerinde dört temsilci, 501-1000 arasında çalışanı bulunan işyerlerinde beş temsilci, 1001 ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde altı temsilci seçilir. Birden fazla temsilcinin bulunması durumunda bu temsilcilerden biri baş temsilci olarak seçilir. Seçimlerin bütün çalışanların katılımıyla yapılması sağlanır.

(3) Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması gereken işyerlerinde, çalışan temsilcilerinin seçiminde; temsilcilerin, işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayıları göz önünde bulundurularak dengeli dağılımına özen gösterilir.

(4) İş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcileri, tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için işverene öneride bulunma ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkına sahiptir.

(5) İş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcileri ve iş sağlığı ve güvenliği konusunda özel görevi bulunan sağlık ve güvenlik destek elemanlarının, bu görevlerini yürütmeleri nedeniyle hakları kısıtlanamaz ve bu görevlerini yerine getirebilmeleri için işveren tarafından gerekli imkânlar sağlanır.

(6) İşyerinde 5/5/1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümleri uyarınca yetkili sendika bulunması halinde işyeri sendika temsilcileri iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilcisi olarak da görev yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Ulusal iş sağlığı ve güvenliği konseyi

MADDE 19- (1) Ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kurulmuştur.

(2) Konsey, aşağıda belirtilen üyelerden oluşur:

a) İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü, Çalışma Genel Müdürü, İş Teftiş Kurulu Başkanı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından bir Genel Müdür,

b) Milli Eğitim, Çevre ve Şehircilik, Sağlık, Ulaştırma, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarından ilgili birer Genel Müdür,

c) Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığından yürütme kurulu üyesi, Devlet Personel Başkanlığından Başkan Yardımcısı ve Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığından konuyla ilgili veya görevli bir yönetim kurulu üyesi,

ç) İşveren, işçi ve kamu görevlileri sendikaları konfederasyonlarından, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonundan, Türk Tabipleri Birliğinden, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğinden konuyla ilgili veya görevli birer yönetim kurulu üyesi,

(3) Konseye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı başkanlık eder. Konsey kararları toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu kararı belirler.

(4) Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin sekretarya hizmetleri, Genel Müdürlük tarafından yerine getirilir.

(5) İhtiyaç duyulduğunda ya da çalışma hayatındaki örgütlenme değişikliklerine göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda hizmet sunan uzmanlaşmış kuruluşlardan, bunların tüzel kişiliklerinden veya benzeri kuruluşlardan Konseyin tayin edeceği bir veya birden fazla temsilci İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürünün teklifi ve Konseyin onayı ile yeni üye olarak atanabilir. Bu fıkra kapsamında belirlenen üyeler iki yıl için atanır ve üst üste iki toplantıya katılmayan üyenin üyeliği sona erer. Konsey gerekli görmesi halinde yerine yeni üye ataması yapılabilir.

(6) Konsey yılda iki defa olağan toplanır. Başkanın veya üyelerin üçte birinin teklifi ile olağanüstü olarak da toplanabilir.

(7) Konseyin çalışma usul ve esasları Konsey tarafından belirlenir.

İş sağlığı ve güvenliğinin koordinasyonu

MADDE 20- (1) Aynı işyerini birden fazla işverenin paylaşması durumunda, bu işverenler iş hijyeni ile iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmasında işbirliği yapmakla, yapılan işin doğası göz önüne alınarak, mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması çalışmalarını koordinasyon içinde yapmakla ve birbirlerini ve birbirlerinin çalışanları ile çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirmekle yükümlüdürler.

(2) Birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya siteleri gibi yerlerde iş sağlığı ve güvenliği konusundaki koordinasyon yönetim tarafından sağlanır.

İş sağlığı ve güvenliği kurulu

MADDE 21- (1) İşveren, 50 ve daha fazla çalışanın bulunduğu, altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu kurmak ve kurul tarafından iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olarak alınan kararları uygulamakla yükümlüdür.

(2) Asıl işveren-alt işveren ilişkisi bulunan ve alt işverenin aldığı işin altı aydan fazla sürdüğü hallerde, asıl işveren ve alt işverenin her birinin çalışan sayısının 50'den az ancak toplam çalışan sayısının 50'den fazla olması durumunda, iş sağlığı ve güvenliği kurulu asıl işveren tarafından kurulur.

(3) Bir işyerinde birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulması halinde işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirirler.

(4) Aralarında asıl işveren-alt işveren ilişkisi bulunan ve aynı çalışma ortamında faaliyet gösteren işverenlerce, birden fazla iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulmasının zorunlu olduğu hallerde, kurulların faaliyet ve kararlarının birbirlerinin çalışmalarını etkileyebileceği durumlarda, faaliyetlerin yürütülmesi ve kararların uygulaması konusunda işbirliği ve koordinasyon asıl işverence sağlanır.

(5) Asıl işveren-alt işveren ilişkisi bulunan ve alt işverenin aldığı işin altı aydan fazla sürdüğü hallerde alt işverenlerce kurul oluşturma mecburiyetinin bulunduğu ve asıl işverenin çalışan sayısının 50'den az olduğu durumlarda alt işverenlerce oluşturulacak kurullara asıl

işverene vekâleten yetkili bir temsilci atanarak işbirliği ve koordinasyon asıl işverence sağlanır.

(6) İş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşumu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları, işverene ait birden çok iş sağlığı ve güvenliği kurulu olması halinde bu kurullar arasındaki koordinasyon ve işbirliği ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İşin durdurulması ve çalışmaktan alıkoyma

MADDE 22-(1) İş sağlığı ve güvenliği bakımından teftiş yetkili iş müfettişi tarafından işyeri bina ve eklentilerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanında çalışanlar açısından hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde, bu tehlike giderilinceye kadar iş durdurulur. İş durdurma kararı işyerinin bir bölümünü veya tamamını kapsayabilir. Hayati tehlikeyi oluşturan husus ortadan kaldırılmadan durdurulan işe devam edilemez.

(2) Durdurmanın işyerinin bir bölümünde veya tamamında uygulanması kararı verilirken hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ve çalışanlar dikkate alınır.

(3) İşyerlerinde işi durdurma kararı, iş sağlığı ve güvenliği bakımından teftiş yetkili üç iş müfettişinden oluşan heyet tarafından incelenir ve tespitin yapıldığı günü takip eden iki gün içinde sonuçlandırılır. Durdurma kararı verildiği takdirde karar, ilgili mülki idare amirine ve işyeri dosyasının bulunduğu bölge müdürlüğüne bir gün içinde gönderilir. Mülki idare amirleri kararın gereğini 24 saat içinde yerine getirirler.

(4) Hayati tehlike oluşturan hususun acil müdahale gerektirmesi halinde müfettiş heyeti tarafından karar alınıncaya kadar tespiti yapan iş müfettişince iş kısmen veya tamamen durdurulabilir. Durdurma kararı mülki idare amirlerince aynı gün yerine getirilir. Durdurma kararı ile ilgili işlemler üçüncü fıkrada belirtilen usule göre tamamlanır.

(5) İşverenler, bu maddeye göre verilecek durdurma kararına karşı yerel iş mahkemesine altı iş günü içinde itiraz edebilir. İş mahkemesine itiraz, işi durdurma kararının uygulanmasını durdurmaz. Mahkeme itirazı öncelikle görüşür ve altı iş günü içinde karara bağlar. Kararlar kesindir.

(6) Durdurulan işyeri ile ilgili işveren tarafından durdurmayı gerektiren noksanların tamamlandığının Bakanlığa yazılı olarak bildirilmesi üzerine işyerinde en geç üç gün içinde inceleme yapılır ve işverenin talebi sonuçlandırılır.

(7) İşveren, bu madde gereğince işin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödemekle veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermekle yükümlüdür.

(8) İşyerlerinde işin durdurulmasına, durdurma sebeplerini gidermek için mühürlerin geçici olarak kaldırılmasına, yeniden çalışmaya izin verilme şartlarına, acil hallerde işin durdurulmasına karar verilinceye kadar geçecek sürede alınacak tedbirlerin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ve Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

(9) Askeri işyerleri ile yurt emniyeti için gerekli maddeler üretilen işyerlerinde işin durdurulmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı ve Bakanlıkça birlikte çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanma yasağı

MADDE 23 – (1) İşyerine, alkollü içki veya uyuşturucu madde almış olarak gelmek ve işyerinde alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanmak yasaktır.

(2) İşveren; işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini belirleme yetkisine sahiptir.

(3) Alkollü içki kullanma yasağı;

a) Alkollü içki yapılan işyerlerinde çalışan ve işin gereği olarak üretileni denetlemekle görevlendirilen,

b) Kapalı kaplarda veya açık olarak alkollü içki satılan veya içilen işyerlerinde işin gereği alkollü içki içmek zorunda olan,

c) İşinin niteliği gereği müşterilerle birlikte alkollü içki içmek zorunda olan, çalışanlar için uygulanmaz.

İş sağlığı ve güvenliği yönetmelikleri

MADDE 24- (1) İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, sürdürülmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi amacıyla işyeri bina ve eklentileri, iş ekipmanı, işin her safhasında kullanılan ve ortaya çıkan maddeler, çalışma ortam ve şartları, özel risk taşıyan iş ekipmanı ve işler ile işyerleri, özel politika gerektiren grupların çalıştırılması, işin özelliğine göre gece çalışmaları ve postalar halinde çalışmalar, sağlık kuralları bakımından daha az çalışılması gereken işler, gebe ve emziren kadınların çalışma şartları, emzirme odaları ve çocuk bakım yurtlarının kurulması veya dışarıdan hizmet alınması, büyük endüstriyel kazalara neden olabilecek işyerleri ve benzeri özel düzenleme gerektirebilecek konular ve bunlara bağlı bildirim ve izinler Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çalışma Hayatının Teftişi ve İdari Yaptırımlar

Teftiş, inceleme ve araştırma

MADDE 25- (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılır.

(2) Bakanlık, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında numune alma, ölçüm, inceleme ve araştırma yapmaya yetkilidir. Bu konularda yetkilendirilenler mümkün olduğu kadar işi aksatmamak, işverenin ve işyerinin meslek sırları ile gördükleri ve öğrendikleri hususları tamamen gizli tutmakla yükümlüdürler.

Müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğu

MADDE 26- (1) Bu Kanun kapsamında yapılacak teftiş ve incelemelerde, 4857 sayılı İş Kanununun 92, 93, 96 ve 97 nci maddeleri idari para cezası hükümleri ile birlikte kıyasen uygulanır.

İdari para cezaları

MADDE 27- (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(2) Bu Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı olarak; işyerinde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı görevlendirmeyen işveren veya işveren vekiline görevlendirmedeği her kişi için beşbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın devamı halinde; görevlendirmedeği her kişi ve takip eden her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanır. Aynı maddenin; ikinci fıkrasında belirtilen sürelerle uygun görevlendirme yapmayan, üçüncü fıkrasında belirtilen işyeri sağlık ve güvenliği birimi kurma yükümlülüğüne aykırı hareket eden, dördüncü fıkrasına aykırı olarak görevlendirilen kişilerin görevlerini yerine getirmeleri amacıyla gerekli araç, gereç, mekân, eğitim ve yeterli zaman tahsis etmeyen, beşinci fıkrasına

aykırı olarak sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten kişiler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamayan, yedinci fıkrasındaki bilgilendirme yükümlülüğüne aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline her bir ihlal için ayrı ayrı beşyüz Türk Lirası, aynı maddenin altıncı fıkrasında belirtilen ve yerine getirilmeyen her bir tedbir için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Aynı maddenin on birinci fıkrasında öngörülen yönetmeliğin işverene yükümlülük getiren hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(3) Bu Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına aykırı olarak, görevlendirilen kişilerin görevlerini yerine getirmesi nedeniyle bu Kanundan doğan hak ve yetkilerini kısıtlayan işveren veya işveren vekiline beşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(4) Bu Kanunun; 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aykırı olarak risk değerlendirmesi yapmayan veya yaptırmayan işveren veya işveren vekiline bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın devamı halinde ceza birbuçuk katı olarak uygulanır. Aynı maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülüğü yerine getirmeyen işveren veya işveren vekiline beşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Aynı maddenin yedinci fıkrasında belirtilen yönetmelikteki her bir ykmllğe aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(5) Bu Kanunun 11 inci maddesi hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline, uyulmayan her bir yükümlülük için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın devamı halinde, alınmayan her bir tedbir ve her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanır.

(6) Bu Kanunun; 13 üncü maddesinin birinci fıkranın (a) bendine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline beşyüz Türk Lirası, (b) bendine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline beşyüz Türk Lirası, bu maddede belirtilen bildirim yükümlülüklerini Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun olarak yerine getirmeyen işveren, işveren vekili ve sağlık kuruluşlarına bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(7) Bu Kanunun; 14 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline sağlık gözetimine tabi tutulmayan veya sağlık raporu alınmayan her çalışan için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(8) Bu Kanunun; 15 inci maddesinin bir il onuncu fıkra hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline bilgilendirilmeyen ve eğitim verilmeyen her bir çalışan için ikiyüz Türk Lirası, onbirinci fıkraya aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline her bir çalışan için yüz Türk Lirası, aynı maddede öngörülen yönetmeliğin uyulmayan hükümlerine yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(9) Bu Kanunun; 16 ncı maddesinde öngörülen hükümlere aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline uyulmayan her bir hüküm için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(10) Bu Kanunun 18 inci maddesinin bir, iki ve beşinci fıkra hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline ikiyüz Türk Lirası, dördüncü fıkrasına göre çalışan temsilcilerine öneride bulunma ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkını kısıtlayan işveren ve işveren vekiline beşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

(11) Bu Kanunun 20 nci maddesinde öngörülen işbirliğini yapmayan, çalışmaları koordinasyon içinde yürütmeyen ve bilgilendirme yükümlülüğüne aykırı davranan, işveren veya işveren vekillerine uyulmayan her bir yükümlülük için bin Türk Lirası, aykırılığın devamı halinde her ay için beşyüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır. İş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya siteleri gibi yerlerde iş sağlığı ve güvenliği konusundaki

koordinasyonu sağlamayan yönetime iki bin Türk Lirası, aykırılığın devamı halinde her ay için bin Türk Lirası idari para cezası uygulanır.

(12) Bu Kanunun, 21 inci maddesinin bir ilâ dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline bin Türk Lirası, aynı maddenin beşinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin uyulmayan her bir madde hükmü için işveren veya işveren vekiline yüz Türk Lirası İdari para cezası verilir.

(13) Bu Kanunun 22 nci maddesine göre işyerinin bir bölümünde veya tamamında verilen durdurma kararına uymayarak durdurulan işi yönetmelikte belirtilen şartları yerine getirmeden devam ettiren işveren veya işveren vekiline fiil başka bir suç oluştursa dahi onbin Türk Lira idari para cezası, aynı maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline ücretlerini ödemediği veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermediği her bir çalışan için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanır.

(14) Bu Kanunun 24 üncü maddesinde öngörülen yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden işveren veya işveren vekiline uyulmayan her bir madde hükmü için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın devamı halinde, uyulmayan her bir madde hükmü ve her ay için aynı miktar idari para cezası uygulanır.

(15) Bu Kanunun 25 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen iş sağlığı ve güvenliği ile iş kazaları ve meslek hastalıkları konularında inceleme ve araştırmaların yapılmasına engel olan işveren veya işveren vekiline sekiz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

İdari para cezalarının uygulanmasına ilişkin hususlar

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle bölge müdürünce(il müdürlüğünce) verilir.

(2) Bu Kanunun 27 nci maddesinde belirtilen idari para cezaları;

a) Az tehlikeli işyerlerinin tamamında işveren veya işveren vekiline Kanunda belirlendiği miktarda,

b) Tehlikeli olarak sınıflandırılan işyerlerinden on ve daha az çalışanı bulunan işveren veya işveren vekiline yüzde elli oranında arttırılarak,

c) Çok tehlikeli sınıfta yer alan tüm işyerleri ile tehlikeli olarak sınıflandırılan işyerlerinden ondan fazla çalışanı bulunan işyerlerinin işveren veya işveren vekiline yüzde yüz oranında arttırılarak,

uygulanır.

Hüküm bulunmayan haller ve muafiyet

MADDE 29- (1) Çalışanların tabi oldukları kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde İş Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(2) Bu Kanuna göre düzenlenecek belgeler, sağlık raporları, dilekçeler ve bunlarla ilgili tutanak, evrak ve işlemler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 30- (1) 4857 sayılı İş Kanununun;

a) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “İş sağlığı ve güvenliği hükümleri saklı kalmak üzere” ibaresi,

(b) 63 üncü maddesinin dördüncü fıkrası,

(c) 98 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen “85 inci madde kapsamındaki işyerlerinde ise çalıştırılan her işçi için bin Türk Lirası,” ibaresi,

(ç) 104 üncü maddesinin birinci fıkrasında geçen “ve bu maddede belirtilen yönetmelikte” ibaresi,

madde metninden çıkarılmıştır.

(2) 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi “Geçici iş ilişkisi kurulan işveren işçiye talimat verme hakkına sahiptir.” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 4857 sayılı İş Kanununun;

a) 69 uncu maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları ile 79, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 95, 105 inci ve geçici ikinci maddeleri bu kanunun yayımı tarihinde,

b) 77 nci maddesi bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,

c) 78, 80 ve 81 inci maddeleri bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra yürürlükten kaldırılmıştır.

(4) 4857 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasının (d) bendinde yer alan “veya 84 üncü maddeye aykırı hareket etmesi” ibaresi, “veya işyerine alkollü içki yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 4857 sayılı İş Kanununun 107 nci maddesinin ikinci fıkrasında geçen “fiil suç oluşturmadığı takdirde” ibaresi “fiil başka bir suç oluştursa dahi” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“İş müfettişleri tarafından teftiş edilen işyeri ile ilgili istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, beşbin Türk Lirası, belirlenen süre içinde verilmemesi halinde ise bin Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Diğer mevzuatta iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak 4857 sayılı İş Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) 4857 sayılı İş Kanununun; 77, 78, 79, 80, 81 ve 88 inci maddelerine göre yürürlüğe konulan yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, bu Kanunun ilgili maddelerine göre çıkarılacak yeni yönetmelikler çıkarılıncaya kadar İş Kanununda öngörülen idari para cezaları ile birlikte yürürlükte kalır.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Çalışanlar için, 4857 sayılı İş Kanunu ve yürürlükteki diğer mevzuat gereği daha önce alınmış bulunan periyodik sağlık raporları, alındıkları tarihten itibaren bir yıl süreyle geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü, bu işyerlerinde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört yıl süreyle (B) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise (B) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü, bu işyerlerinde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle (C) sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi kaydıyla yerine getirilmiş sayılır.

Yürürlük

MADDE 31- (1) Bu Kanunun;

- a) 5, 6, 18 inci maddeleri yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,
- b) 7, 8, 9, 10, 11, 20, 21, 24 üncü maddeleri yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra,
- c) diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 32- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.